

TILAK MAHARASHTRAVIDYAPEETH, PUNE

M.A. YOGA

EXAMINATION : APRIL/MAY - 2025

SECOND SEMESTER

Sub. : Yoga in Darshan Shastra (MA24N -201TH)

Date: 29/04/2025

Total marks: 60

Time: 10.00 am to 12.30 pm

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q. 1. Multiple choice questions (10)

1. ----- satya ,jagt mithya is a principle of UttarMimansa
a) Body/Deha b) Brahma
c) Vishna d) Atma
2. According to Charvak Darshan ----- is the Atma
a) Deha b) Pancamahabhoota
c) Chaitanya d) Sanghata
3. According to sankhya darshanam,----- are the properties of Prakruti
a) Trigunatmaka b) Beejadharmi
c) Prasavdharmi d) All
4. ----- is a property of Raja Gunam
a) Satva b) laghu
c) chala d) Guru
5. The principle of Satkaryavad is narrated by -----
a) sankhya b) Vaisheshik
c) Nyaya d) Mimansa
6. Atharvana chikitsa is described in ----- veda
a) Rigveda b) Yajurveda
c) Atharvaveda d) Samveda
7. Anekantavada is described by -----
a) Jain b) Baudha
c) Charvak d) Nyaya
8. The compendium Vaisheshik Sutra is written by -----
a) Kanad b) charak
c) Gautam d) Jamdagni
9. Baudha Darshanam is also known as -----
a) lokayat b) Saugat
c) Anvikshiki vidya d) Aulukya darshanam

10. There are ----- no of principle Upanishad.

- a) 16
c) 18
- b) 17
d) 19

Q. 2. Write the answers in short (Any Four)

(20)

- 1) Describe jain Darshanam in short.
- 2) Describe Paramanu sidhanta .
- 3) Sanghatvada
- 4) Purvamimansa
- 5) The Principle of Charvaakdarshanam
- 6) Anekantavad

Q. 3. Write the answers in brief (any two)

(30)

- 1) Explain Nyaya and Vaisheshik darshanam in detail and write about the similarities in both of them.
- 2) Describe the origin of Universe according to Sankhyadarshanam
- 3) Describe Yogdarshanam in detail and write about the similarities between Yogadarshana and Uttarmimansa

मराठी रूपांतर

सूचना :

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१. योग्य पर्याय निवडा.

(୧୦)

१. _____ सत्यं, जगत्, मिथ्या। हे उत्तर मीमांसेचे तत्त्व आहे.
अ) देह
क) विष्णू
ब) ब्रह्म
ड) आत्मा
२. चार्वाक दर्शनानुसार _____ हाच आत्मा.
अ) देह
क) चैतन्य
ब) पंचमहाभूत
ड) संघात
३. सांख्य दर्शनानुसार प्रकृती _____ आहे.
अ) त्रिगुणात्मक
क) प्रसवधर्मी
ब) बीजधर्मी
ड) सर्व
४. त्रिगुणांपैकी रजोगुण हा _____ आहे.
अ) सत्व
क) चल
ब) लघु
ड) गुरु
५. सत्कार्यवाद _____ ने सांगितला आहे.
अ) सांख्य
क) न्याय
ब) वैशेषिक
ड) मीमांसा

६. आथर्वण चिकित्सा _____ या वेदात सांगितली आहे.
 अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद
 क) अथर्ववेद ड) सामवेद
७. अनेकान्तवाद हा _____ दर्शनाने सांगितला आहे.
 अ) जैन ब) बौद्ध
 क) चार्वाक ड) न्याय
८. वैशेषिक दर्शनाचा मूलग्रंथ 'वैशेषिक सूत्र' हा _____ महर्षींनी रचला.
 अ) कणाद ब) चरक
 क) गौतम ड) जमदग्नि
९. बौद्ध दर्शनाला _____ शास्त्र असेही संबोधले जाते.
 अ) लोकायत ब)) सौगत
 क) अन्विक्षिकी विद्या ड) औलुक्य दर्शन
१०. प्रमुख उपनिषदांची संख्या _____ इतकी आहे.
 अ) १६ ब) १७
 क) १८ ड) १९

प्र.२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

(२०)

- १) जैन दर्शन - वर्णन करा.
- २) परमाणूसिद्धान्त - सविस्तर वर्णन करा.
- ३) संघातवाद वर्णन करा.
- ४) पूर्वमीमांसा
- ५) चार्वाक दर्शनाचे तत्त्वज्ञान विशद करा.
- ६) अनेकान्तवाद

प्र.३. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(३०)

- १) न्याय वैशेषिक दर्शनाचे सविस्तर वर्णन करून त्यांच्यातील समानता विशद करा.
- २) सांख्य दर्शनानुसार सृष्टिउत्पत्तिक्रम वर्णन करा.
- ३) योगदर्शन सविस्तर वर्णन करून योगदर्शन व उत्तर मीमांसा दर्शनातील समानता विशद करा.
